

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

Аннаєв Б. С.

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

В умовах скорочення промислового виробництва останніх років виникає необхідність в оцінюванні та оптимізації наявних ресурсів. Водночас, оцінка й аналіз рівня інноваційного потенціалу виробничого підприємства дозволяє конкретно планувати заходи, ставити цілі і способи їх досягнення, що, в свою чергу, є однією з найважливіших умов втілення системного підходу до впровадження інновацій, розвитку творчої активності персоналу.

Аналіз оцінки інноваційного потенціалу виробничого підприємства дуже важливий для виявлення слабких позицій в організації виробництва, управління, праці персоналу, що дає можливість ліквідувати недоліки, наявні на підприємства, підвищуючи рівень всіх груп показників оцінки потенціалу [1].

Для кожного підприємства необхідно проводити періодично оцінку інноваційного потенціалу, яка надає йому величезні можливості щодо аналізу діяльності підприємства в цілому. Набір показників залежить від специфіки діяльності виробничого підприємства, його досвіду роботи на ринку. Вибір показників визначається [2]:

- з одного боку, вагомістю характеристик, які забезпечують об'єктивність оцінки;
- з іншого – можливістю чіткого кількісного їх вимірювання.

При формуванні сукупності оцінних показників необхідно обрати найбільш важливі й об'єктивні. Їх склад може змінюватися залежно від того, які зі сторін діяльності підприємства найбільш вагомі для виконуваного аналізу інноваційної діяльності. Система показників має відповідати таким вимогам [3-4]:

- її компоненти мають по можливості утворювати динамічний ряд, щоб поточні їх значення прямо або опосередковано впливали на значення інших показників;
- система має дозволити оцінити не лише кінцевий результат, але й запропонувати комплекс заходів із поліпшення визначальних показників;
- всі показники мають піддаватися нормуванню, тобто для кожного з них можна представити нормативні значення і галузеві коефіцієнти;
- вони мають варіюватися у максимально можливому допустимому діапазоні.

Методичні підходи до оцінювання інноваційного потенціалу є основою виявлення напрямів інноваційного розвитку, розробки заходів із підвищення ефективності діяльності підприємств. Це необхідно здійснювати з урахуванням специфіки діяльності суб'єкта господарювання, рівня його конкурентоспроможності, стану й динамічності внутрішнього та зовнішнього середовища.

Нині у вітчизняній літературі можна знайти достатню кількість методів, що дають змогу оцінити інноваційний потенціал виробничого підприємства на підставі використання методу експертних оцінок, індексного методу, графічного, інтегрального або на їх поєднанні. Аналіз методичних рекомендацій з оцінювання інноваційного потенціалу [1-11] надав можливість зробити висновок про їхню суперечливість та ряд недоліків, які заважають їх практичному використанню. До *недоліків* віднесено таке:

- інноваційний потенціал ототожнюється з іншими видами потенціалів (інтелектуальним, науково-технічним тощо), що призводить до необ'єктивності оцінки [5];
- різні підходи до визначення структури інноваційного потенціалу підприємства обумовлюють різні системи показників для характеристики її складових, які відрізняються кількістю і змістом показників, що може призвести до отримання суперечливих результатів [8-10];
- для розрахунку ряду показників необхідна додаткова інформаційна база [5];

- застосування експертних оцінок в процесі оцінювання інноваційного потенціалу підприємства призводить до надзвичайно високої суб'єктивності результатів оцінювання [4; 7-9];
- експертні оцінки та обробка їх результатів є досить трудомісткими, тривалими у часі та вартісними;
- відсутня можливість математично перевірити достовірність отриманих результатів;
- додавання до інтегрального показника інноваційного потенціалу підприємства індивідуальних показників призводить до того, що результат оцінювання втрачає економічний сенс [1; 4-5; 9];
- ряд методик перевантажений великою кількістю показників [4, 8].

Інноваційний потенціал слід розглядати як складне і багатофакторне явище в розвитку виробничого підприємства, забезпечення його конкурентоспроможності. Відповідно, методика оцінки інноваційного потенціалу виробничого підприємства має бути практичною, гнучкою, базуватися на доступному математичному апараті та відповідати сучасному розвитку інноваційної діяльності в Україні.

Література

1. Кучинський В. А. Оцінка і розвиток інноваційного потенціалу підприємства / В. А. Кучинський, А. Д. Гайдукова // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Серія : Технічний прогрес та ефективність виробництва. - 2014. - № 65. - С. 137-145. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpitp_2014_65_23.
2. Верба В.А., Новікова І.В. Методичні рекомендації з оцінки інноваційного потенціалу підприємства // Проблеми науки. – 2003. – № 3. – С. 22- 31.
3. Гриньов А. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства // Проблеми науки. – 2003. – № 12. – С. 12-17.
4. Хобта В.М. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства / В.М. Хобта, Г.О. Комар // Економіка пром-сті. — 2009. — № 1. — С. 102-109.
5. Маслов Г. А. Оценка уровня инновационного потенциала / Г. А. Маслов // Аудит и финансовый анализ. – 2007. – №4. – С. 251-253.
6. Карапейчик И.Н. Подходы к измерению инновационного потенциала промышленных предприятий / И.Н. Карапейчик // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №5. – С. 101-110.
7. Станиславик Е.В. Модель оценки инновационного потенциала промышленного предприятия/ Е.В. Станиславик, А.Б. Свиарева // Труды Одесского политехнического университета, вып. 1 (29), 2008. – С. 292-297.
8. Чубай В.М. Аналіз інноваційного потенціалу машинобудівного підприємства у процесі формування і реалізації інноваційної стратегії / В. М. Чубай // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №8. – С. 183-190.
9. Вовчок С.В. Теоретико-методичні основи формування та оцінки інноваційного потенціалу промислових підприємств : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.04 / С.В. Вовчок. – К., 2009. – 20 с.
10. Коваль Н.В. Проблема оцінювання інноваційного потенціалу підприємств// Інноваційна економіка. – 2012. – №27. – С. 156 -162.
11. Федулова І.В. Дослідження методик оцінювання інноваційного потенціалу промислових підприємств / І.В. Федулова // Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво». – 2008. – № 4. – С. 235–240.
12. Оцінювання економічних показників діяльності організації на засадах врахування поглядів груп економічного впливу [Електронний ресурс] / С.В. Філіппова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 2 (7). – С. 235-240. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n2.html>